

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	20902 - Filosofia Grega / 1
Titulació	Grau de Filosofia - Primer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Francisco José Casadesús Bordoy						
<i>Responsable</i>	Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria					
fran.casadesus@uib.es						

Contextualització

Aquesta assignatura pretén introduir l'alumne en el coneixement dels orígens i posterior desenvolupament de la filosofia grega. Per això, cal destacar el seu caràcter propedèutic, d'iniciació a les grans qüestions que han estat objecte d'atenció de la filosofia. Nombrosos aspectes pel que fa a la conformació dels fonaments de la Filosofia es mostren amb claredat en el filòsofs grecs. Temes i arguments centrals per a l'elaboració d'una teoria del coneixement, d'una epistemologia, d'una ontologia, d'una metafísica, d'una ètica o d'una teoria política, troben les seves primeres formulacions en la Filosofia Grega.

La Filosofia Grega ocupa un lloc preeminent en el conjunt de la Història de la Filosofia occidental, en tant que constitueix l'acta fundacional de l'activitat filosòfica que hom entén com a disciplina del saber humà. En aquest sentit, la Filosofia no ha deixat de desenvolupar molts dels aspectes que els primers filòsofs grecs plantejaren per primera vegada sobre qüestions físiques, astronòmiques, meteorològiques, epistemològiques o ètiques. La frescor i diversitat de teories, arguments i opinions amb què els filòsofs grecs abordaren els seus estudis resulta més que suficient per considerar prioritari l'estudi de la Filosofia Grega.

La Filosofia Grega és la primera en la successió històrica i, com han suggerit molts d'estudiosos de la filosofia i filòsofs de totes les èpoques, ofereix la possibilitat inigualable d'endinsar-se en la formulació dels primers problemes filosòfics. Com hom ha assenyalat, la Filosofia Grega en el seu conjunt no feu més que despertar els grans temes que han centrat l'interès de la Filosofia i de la Ciència en les seves més variades manifestacions. Llibertat expressiva, sana curiositat i creativitat lingüística són, en resum, els grans trets que caracteritzen els primers pensadors, l'estudi dels quals proporciona el bagatge imprescindible per avançar en l'estudi de la Filosofia posterior.

La Filosofia Grega es troba present en grans moments històrics que han representat canvis notables o profunds desenvolupaments de la història del pensament. L'època medieval utilitzà l'aparell conceptual ontològic i lògic del platonisme i de l'aristotelisme per apuntalar els dogmes de la teologia cristiana; el Renaixement protagonitzà una tornada a la lectura i traducció dels textos filosòfics grecs, especialment de Plató i Aristòtil, conformant el concepte d'humanisme; la Il·lustració i el Romanticisme rebenaixí mateix el poderós influx dels filòsofs grecs. I què no direm d'autors més moderns com Marx, Nietzsche, Freud, Heidegger, Gadamer o Popper, autors en els que hom reconeix la gran influència exercida per la Filosofia Grega, que en molts de casos recrearen en la seva pròpia obra.

Guia docent

Aquesta assignatura es centra, de manera especial, en l'anàlisi de l'inici de l'activitat filosòfica a Grècia, així com la seva evolució en el pensament de Sòcrates i Plató. Així mateix el context històric de la filosofia socràtic-platònica obliga a tractar aquests pensadors en la seva polèmica relació amb els sofistes.

Requisits

Haver assolit els objectius de l'assignatura de Filosofia de Segon de Batxillerat.

Recomanables

És recomanable posseir coneixements bàsics de llengua grega.

Així mateix, donada la complexitat d'alguns conceptes filosòfics, una bona competència lingüística afavorirà el procés d'aprenentatge.

Competències

Específiques

- * 1. Coneixement de les teories i tècniques de la filosofia en relació amb la discussió dels grans problemes històrics de la filosofia teòrica.
- * 3. Coneixement de la terminologia filosòfica especialitzada i de la bibliografia essencial en filosofia.
- * 4. Capacitat de relacionar les formulacions filosòfiques de diverses èpoques en el seu context històric.
- * 9. Respecte per la pluralitat d'enfocaments i de tradicions filosòfiques.
- * 10. Capacitat de raonament i reflexió crítiques en les argumentacions filosòfiques.

Genèriques

- * 13. Capacitat de síntesi i anàlisi lògic.
- * 14. Habilitat de recerca i aprenentatge autònom i de transmissió dels coneixements tant al públic especialitzat com al no especialitzat.
- * 15. Capacitat de presentar i defensar públicament arguments filosòfics, oralment o per escrit, que permeti aplicar els coneixements al treball o vocació d'una manera professional.
- * 16. Habilitat de diàleg, mediació, negociació i treball en equip.
- * 17. Reconeixement de la diversitat i de la multiculturalitat i adquisició de la capacitat de valorar el pes de les diferents tradicions culturals en la societat contemporània.
- * 20. Assumpció de valors cívics i democràtics, i comprensió dels drets humans.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

Guia docent

1. Introducció: condicions socials, econòmiques i històriques que expliquen l'inici de l'activitat filosòfica a Grècia
  - a. Mite, religió i filosofia. Aspectes generals que delimiten aquests conceptes.
  - b. Poesia i filosofia. Homer.
  - c. Les Cosmogonies i Teogonies com a precursors de l'explicació filosòfica. Orfeu i Hesíode.
  - d. La saviesa grega: els set savis.
2. Els començaments de la filosofia a Grècia
  - a. El pas del mite al "logos".
  - b. Panoràmica general de la filosofia i del pensament grec.
  - c. Consideracions sobre l'aparició del concepte de "filosofia".
  - d. De la saviesa a la filosofia
  - e. Trets principals i característiques que defineixen l'activitat filosòfica a Grècia.
  - f. Pitàgoras, el primer filòsof.
3. La filosofia presocràtica
  - a. Consideracions sobre el significat del concepte "presocràtic".
  - b. El problema de les fonts i de la transmissió fragmentada de la filosofia presocràtica.
  - c. Principals trets econòmics, socials i geogràfics que fan possible l'aparició del pensament filosòfic a la Grècia antiga.
  - d. Els trets més rellevants de la filosofia presocràtica a partir de cinc termes clau: "physis", "kosmos", "logos", "arche", "nous". Visió general.
4. La filosofia de Sòcrates i Plató
  - a. Vida de Sòcrates.
    - a.1. Problemàtica al voltant de la caracterització de Sòcrates i Plató.
    - a.2. La figura de Sòcrates i principals fonts socràtiques
    - a.3. Aspectes biogràfics i de la personalitat de Sòcrates.
    - a.4. La religiositat socràtica. El "daimon" socràtic.
    - a.5. Concepte d'amor i d'eros socràtic.
  - b. Principals trets del pensament filosòfic socràtic.
    - b.1. El mètode socràtic de les definicions.
    - b.2. La maièutica socràtica.
    - b.3. L'ètica socràtica: bondat, bé i virtut.
    - b.4. Conseqüències pedagògiques i psicològiques dels postulats ètics socràtics.
    - b.5. La noció de la immortalitat de l'ànima.
    - b.6. Una vida dedicada a la filosofia. La filosofia com a iniciació.
    - b.7. Evolució del socratisme. Els cínic.
  - c. Vida de Plató.

Guia docent

- c.1. La formació filosòfica de Plató.
- c.2. Viatges a Sicília.
- c.3. La fundació de l'Acadèmia.
- d. L'obra platònica. Ordenació cronològica. Les doctrines no escrites.
  - d.1. L'epistemologia. Trets principals.
  - d.2. El concepte d'immortalitat de l'ànima i teoria de la reminiscència.
  - d.3. El discurs de Diotima.
  - d.4. L'al·legoria de la línia.
  - d.5. El mite de la caverna.
  - d.6. El món diví de les formes.
  - d.7. El mètode platònic de la diairesis.
  - d.8. El concepte de demiürg com a organitzador del cosmos.
- e. Fonaments de l'ètica platònica.
  - e.1. Els mites escatològics.
  - e.2. Plató i l'orfisme.
  - e.3. La filosofia com a camí de salvació.
  - e.4. La concepció política de Plató.
  - e.5. L'organització de la polis.
  - e.6. El filòsof governant.
- f. Fonaments de la crítica de Sòcrates i de Plató a l'activitat dels sofistes.
  - f.1. Trets principals que caracteritzen el sofista.

Metodologia docent

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques		Grup gran (G)	El professor realitzarà classes magistrals, eix fonamental de l'ensenyament universitari, sempre i quan no sigui concebuda de manera rígida i àrida. La classe magistral és molt útil per orientar els alumnes des del començament i introduir-los en els aspectes teòrics del programa. En aquest sentit, el coneixement que el professor posseeix de la matèria pot ser transmès a uns alumnes que ho desconeixen gairebé tot de l'assignatura. El professor ha d'utilitzar la lliçó magistral per enriquir, aprofundir, orientar i motivar els alumnes amb les seves explicacions i observacions. Per això cal tenir en compte diversos factors que millorin la seva efectivitat; entre	38

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			ells, que els temes siguin presentats de manera clara. Per això, el professor ha de preparar no només la elaboració dels continguts, sinó també el seu interès i riquesa, amb una bona estructura i la voluntat expressa de generar l'atenció de l'alumnat. Les introduccions als temes estaran precedides per esquemes, guions i projeccions que facilitin el seu seguiment.	
Seminaris i tallers	Activitats complementàries	Grup mitjà (M)	Com a complement de les classes teòriques i pràctiques, els alumnes podran completar la seva formació amb l'assistència a cursos i seminaris. En aquesta assignatura s'hi podran computar activitats culturals i formatives que s'organitzin durant el curs acadèmic 2018-19i que tinguin relació amb l'assignatura.	9
Classes pràctiques		Grup gran (G)	Les classes pràctiques estan orientades a ampliar tots aquells aspectes que així ho demanin l'explicació teòrica dels quals necessiti d'aquest complement. Es dedicaran amb preferència als comentaris de textos i recerca d'informació que resulti essencial o complementin les unitats didàctiques. L'alumne ha de preparar les sessions pràctiques amb la lectura de la bibliografia complementària i dedicar una part dels seu temps a elaborar-les. En aquest sentit, es pretén: - Ampliar i aprofundir els temes i conceptes explicats a les classes teòriques. - Motivar els alumnes a que utilitzin i dominin les tècniques d'estudi i investigació exigides per l'assignatura: anàlisi crítica dels arguments, capacitat de síntesis, identificació dels punts principals, recerca de relacions, classificació i jerarquització de les idees. - Habituar els alumnes a que cerquin informació alternativa en revistes, llibres i Internet. - Utilitzar les tècniques de treball acadèmic, proposant temes d'investigació i d'estudi que en requereixin la seva aplicació. - Incitar la participació dels alumnes perquè expressin les seves dificultats, troballes i opinions sobre els temes analitzats. Donat que, el comentari de text és un l'exercici molt important per al desenvolupament del programa d'aquesta matèria, exigeix aquestes condicions prèvies: - Comprendre la finalitat de la lectura. - Motivar la investigació prèvia del tema tractat. - Identificar els continguts més importants i centrar-se en la seva anàlisi. - Relacionar els continguts amb altres coneixements adquirits. - Rellegir i revisar la comprensió del text. - Fomentar la participació amb l'expressió d'interpretacions, discussions i conclusions. A més a més, cal ressaltar que serà valorada la seva adequació en aquests punts: - Especificació de l'estructura argumentativa, distingint les parts que componen el text i diferenciant els arguments principals dels secundaris, les conclusions parcials i la conclusió final. - Aclariment i explicació dels termes filosòfics emprats. - Connexió amb altres qüestions i temes relacionats. - Valoració dels arguments desenvolupats i aportació personal de l'alumne, mitjançant interpretacions, opinions i conclusions sobre els textos tractats.	10
Tutories ECTS	Tutories obligatòries de curs	Grup petit (P)	Al llarg del curs, l'alumne haurà d'assistir obligatòriament a un mínim de tres tutories ECTS. La finalitat d'aquestes tutories és la de garantir el seguiment i l'aprofitament de la matèria per part de l'alumne, molt especialment pel que fa al seu rendiment individual. Les tutories tenen com a objectiu que l'alumne assumeixi les observacions sobre el seu treball personal. Es	1

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			valorarà el seu grau d'assimilació de les pautes definides a les corresponents tutories ECTS.	
Avaluació	Avaluació de la participació en la matèria	Grup gran (G)	Les sessions presencials són el nucli del desenvolupament d'aquesta matèria, motiu pel qual l'assistència és obligatòria. Aquesta circumstància comporta que l'alumne ha d'assistir a l'horari complet de les sessions presencials, participar activament i positiva en elles, complir amb les dates fixades per al lliurement de les pràctiques i participar en el procés de seguiment mitjançant les tutories obligatòries. Si algun alumne té una impossibilitat justificada per a no assistir a les sessions presencials, cal que ho comuniqui al professor abans de complir-se les primeres quatre sessions de la matèria. En aquest últim cas, els alumnes tenen prevista una opció d'avaluació mitjançant l'itinerari B.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual		Lectura de textos filosòfics. Recerca bibliogràfica. Preparació i presentació de treballs de curs. Estudi dels continguts de la matèria. Preparació per a les proves objectives.	70
Estudi i treball autònom individual		Preparació de les proves objectives d'avaluació final.	20

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'avaluació es planteja com a un procés global que va més enllà de la valoració estricta dels resultats obtinguts per part de l'alumne en proves objectives. Es tracta d'avaluar el procés educatiu, incloent-hi tots els elements que ho configuren: a) rendiment de l'alumne; b) assoliment dels objectius tant teòrics com a pràctics; c) la tasca docent.

L'avaluació serveix per informar l'alumne de l'estat del seu procés d'aprenentatge, i el professor sobre el grau d'acceptació de les estratègies educatives emprades.

L'avaluació de l'alumne es durà a terme a partir de la seva participació a les sessions pràctiques, l'assistència a les activitats complementàries (conferències, seminaris...), l'assistència a les tutories, l'acompliment dels

Guia docent

terminis fixats en la realització dels treballs amb el corresponent lliurament i el resultats obtinguts a les proves objectives realitzades al llarg del curs.

La qualificació és el resultat de la ponderació de tots els factors que intervenen en el procés.

L'elecció de l'itinerari d'avaluació s'haurà de realitzar durant el primer mes natural a comptar des de l'inici del curs. En cas que l'alumne no manifesti i justifiqui per escrit la seva preferència, serà automàticament inclòs a l'itinerari A.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Classes teòriques

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	El professor realitzarà classes magistrals, eix fonamental de l'ensenyament universitari, sempre i quan no sigui concebuda de manera rígida i àrida. La classe magistral és molt útil per orientar els alumnes des del començament i introduir-los en els aspectes teòrics del programa. En aquest sentit, el coneixement que el professor posseeix de la matèria pot ser transmès a uns alumnes que ho desconeixen gairebé tot de l'assignatura. El professor ha d'utilitzar la lliçó magistral per enriquir, aprofundir, orientar i motivar els alumnes amb les seves explicacions i observacions. Per això cal tenir en compte diversos factors que millorin la seva efectivitat; entre ells, que els temes siguin presentats de manera clara. Per això, el professor ha de preparar no només la elaboració dels continguts, sinó també el seu interès i riquesa, amb una bona estructura i la voluntat expressa de generar l'atenció de l'alumnat. Les introduccions als temes estaran precedides per esquemes, guions i projeccions que facilitin el seu seguiment.
Criteris d'avaluació	La prova objectiva consistirà en un examen escrit. S'avaluarà el grau d'assoliment per part dels alumnes dels objectius, les competències i els procediments que s'exigeixen a la matèria.

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 50% per a l'itinerari B

Classes pràctiques

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Les classes pràctiques estan orientades a ampliar tots aquells aspectes que així ho demanin l'explicació teòrica dels quals necessiti d'aquest complement. Es dedicaran amb preferència als comentaris de textos i recerca d'informació que resulti essencial o complementin les unitats didàctiques. L'alumne ha de preparar les sessions pràctiques amb la lectura de la bibliografia complementària i dedicar una part del seu temps a elaborar-les. En aquest sentit, es pretén: - Ampliar i aprofundir els temes i conceptes explicats a les classes teòriques. - Motivar els alumnes a que utilitzin i dominin les tècniques d'estudi i investigació exigides per l'assignatura: anàlisi crítica dels arguments, capacitat de síntesis, identificació dels punts principals, recerca de relacions, classificació i jerarquització de les idees. - Habituar els alumnes a que cerquin informació alternativa en revistes, llibres i Internet. - Utilitzar les tècniques de treball acadèmic, proposant temes d'investigació i d'estudi que en requereixin la seva aplicació. - Incitar la participació dels alumnes perquè expressin les seves dificultats, troballes i opinions sobre els temes analitzats. Donat que, el comentari de text és un l'exercici molt important per al desenvolupament del programa d'aquesta matèria, exigeix aquestes condicions prèvies: - Comprendre la finalitat de la lectura. - Motivar la investigació prèvia del tema tractat.

Guia docent

- Identificar els continguts més importants i centrar-se en la seva anàlisi. - Relacionar els continguts amb altres coneixements adquirits. - Rellegir i revisar la comprensió del text. - Fomentar la participació amb l'expressió d'interpretacions, discussions i conclusions. A més a més, cal ressaltar que serà valorada la seva adequació en aquests punts: - Especificació de l'estructura argumentativa, distingint les parts que componen el text i diferenciant els arguments principals dels secundaris, les conclusions parcials i la conclusió final. - Aclariment i explicació dels termes filosòfics emprats. - Connexió amb altres qüestions i temes relacionats. - Valoració dels arguments desenvolupats i aportació personal de l'alumne, mitjançant interpretacions, opinions i conclusions sobre els textos tractats.

Criteris d'avaluació L'avaluació mesurarà la participació de l'alumne a les activitats que es duiguin a terme al llarg del curs, tant presencials com no presencials, tenint en compte el grau d'evolució i millora individual. Les tasques a realitzar es definiran a l'inici de curs en funció de les necessitats i el perfil de l'alumne.

Percentatge de la qualificació final: 40% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 40% per a l'itinerari B

Tutories obligatòries de curs

Modalitat	Tutories ECTS
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	Al llarg del curs, l'alumne haurà d'assistir obligatòriament a un mínim de tres tutories ECTS. La finalitat d'aquestes tutories és la de garantir el seguiment i l'aprofitament de la matèria per part de l'alumne, molt especialment pel que fa al seu rendiment individual. Les tutories tenen com a objectiu que l'alumne assumeixi les observacions sobre el seu treball personal. Es valorarà el seu grau d'assimilació de les pautes definides a les corresponents tutories ECTS.
Criteris d'avaluació	Assistència i participació activa i positiva, segons els criteris establerts en aquest apartat.

Percentatge de la qualificació final: 5% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 10% per a l'itinerari B

Avaluació de la participació en la matèria

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	Les sessions presencials són el nucli del desenvolupament d'aquesta matèria, motiu pel qual l'assistència és obligatòria. Aquesta circumstància comporta que l'alumne ha d'assistir a l'horari complet de les sessions presencials, participar activament i positiva en elles, complir amb les dates fixades per al lliurement de les pràctiques i participar en el procés de seguiment mitjançant les tutories obligatòries. Si algun alumne té una impossibilitat justificada per a no assistir a les sessions presencials, cal que ho comuniqui al professor abans de complir-se les primeres quatre sessions de la matèria. En aquest últim cas, els alumnes tenen prevista una opció d'avaluació mitjançant l'itinerari B.
Criteris d'avaluació	Assistència i participació activa i positiva a les sessions teòriques i pràctiques, segons els criteris establerts en aquest apartat.

Percentatge de la qualificació final: 5% per a l'itinerari A

Percentatge de la qualificació final: 0% per a l'itinerari B

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

E. Berti, *En el principio era la maravilla. Las grandes preguntas de la filosofía antigua*. Madrid, 2009.

Guia docent

- N. Cordero, *La invención de la Filosofía*. Buenos Aires, 2008.
W.-K. C. Guthrie, *Historia de la filosofía griega*, vol. IV, Madrid, 1998.
W. K. C. Guthrie, *Historia de la filosofía griega*, vol V, Madrid, 1992
P. Hadot. *¿Qué es la filosofía Antigua?* México, 1995.

Bibliografía complementària

- W. K. C. Guthrie, *Historia de la Filosofía griega*, Vol. III, 1994.
Platón, *Diálogos. Apología de Sócrates, Lisis, Protágoras*. Ed. Gredos, Madrid, 1981.
Platón, *Diálogos. Fedón, Banquete, Fedro*. Ed. Gredos. Madrid 2008.
Platón. *Diálogos, República*. Ed. Gredos. Madrid, 2008.
Platón. Critón. Político. Critón. Alianza Editorial. Madrid, 2008.
Platón, *Sofista*. Alianza Editorial. Madrid. 2010

